

ESTI OLVASMÁNYOK

Krúdy Gyulától

Végre elkezdjük!

Jelen lapszámunkkal rajtjelét adjuk egyéves olvasóprogramunknak. S mivel Krúdy egyik réges-régi írása jelentett egyebek közt ösztönzést arra, hogy beharangózó cikkemet megírjam, első közös olvasmányunk szerzője is legyen Krúdy Gyula.

Ismerik-e a Szabad Föld olvasói a Nyírség nagy író fiát?... Bizonyára sokan találkoztak már nem csupán a nevével, de műveivel is. Mások talán csak Huszárik Zoltán remek *Szindbád* filmjéből és Latinovits felelhetetlen alakításából sejtették meg a Krúdy féle szóvarázs ízét... És nem lehetnek kevesen azok sem, akik sohasem kóstolták még azt a prózát, melyhez foghatóan szép a világnyelveken sem sok író tolla nyomán született.

Mivel szerzőnk élete nem nélkülözi a regénybe illő mozzanatokat, hadd mutassuk be őt személyesen is!

A lexikonok elmondják róla: 1878. október 21-én született Nyíregyházán. Házasságon kívül, akkori szóhasználatával szólva „törvénytelen”-ként. Tizen-

négy évesen gimnazista társával sajtóirodát alapított és szűkebb pátriájának híreit tőlük vették át a budapesti nagy lapok, nem sejtették, hogy külső munkatársaik — gyermekek: Első novellája is tizenéves esztendőskorában látott nyomdafestéket. Egy évvel később a nagy tekintélyű Pesti Napló riportorozatát közölte tőle az akkori idők egyik szomorú szenzációjáról: mi volt a tuzséri hipnózis-tragédia.

Soha ilyen tündöklő suhancot! Még nem töltötte be tizenhatodik évét, amikor már riportokat és vezércikkeket egyaránt írt, mint a Debreceni Ellenőr című lap munkatársa. Mesébe illő termékenységgel a magyar tollforgatók közül talán csak Jókai mérkőzhetett. Krúdy, akinek italozásairól, szerelmi kalandjairól sokan és sok legendát költöttek — a szorgalom volt. Érettségije előtt kilenc hónap során kilencven novellája jelent meg.

És ez a viharos munkalámban élő ember elandalodva írt a síhederről, aki volt: „... Mint ha az egész ifjúságom, boldogboldogtalán életresem azzal telt volna el, hogy Virágh Vilma mikor dalol bús magyar nótát a sóstói öreg tölgyek alatt. Egy tündöklő szép nő — azt hiszem,

szőkésbarna volt, szeme mint a párizsi fűszere és ruhája mindig fekete — csalogatott, csábított, hogy ne maradjak közönséges ember...”

Nem maradt az. Rögton az érettségi után már párbaft vi-vott. Tizenkilenc éves korában novelláskötete jelent meg. Huszónegy esztendőskor, amikor egy neves írónk férje, rá egy évre már apa.

Úgy röppöltek ki keze alól az elbeszéléskötetek, mint a városi terekről fölrebbendő madarak. Nyolc év alatt tíz könyv. Aztán 1913-ban az első nagy siker: *A vörös postakocsi*. És már akkor így pillantott vissza élete regényére: „... Hírlapírónak szöktem el a szülői háztól, vidéki színésznőbe bolondultam,

boldog voltam, művész voltam, ittam, mulattam, szerettem, nem is tudom, hogy mi történt velem? Most harmincöt esztendőskor vagyok, és csendes, mélabús mosollyal gondolok vad, boldog ifjúságomra...”

A sors még húsz mozgalmas évet tartogatott számra. Abba belefért a forradalom melletti kiállás és a fehér terror éveiben a mellőztetés, a hajszá elviselése; házasságának fölbomlása és új boldogság keresése új asszonnyal; fontos művek, mint a *Napraforgó*, a *Hét bagoly*, az *Őszi versenyek*; és betegség, anyagi gond és bohém, önpusztító életvitel. Ötvenöt évesen, gondoktól fuldokolva, hatalmas életművet hátrahagyva halt meg.

Vannak, akik Krúdyban csak a csillogó tollú stílusművészt látják. A mélyhegedű zengésére emlékeztető elegáns mondatok megfogalmazóját. Másokat az álmoknak és a valóságnak, a tünékeny képzelmenek és a jőzön életismeretnek az a vegyülete büvöl el, ami szintén jelen van írónk műveiben. Akár a zöld gyeplendázat Szemeréjéről mintazza hősét, akár egy kedélytelen, szomorú hordáról... Ő maga így írt a világról, melynek ábrázolását vállalta: „... az emberek nagyrészt

manapság nem élnek valódi életet. Egy ál élet az, amelyet az emberek folytatnak, telve hazugságokkal, gonoszságokkal, nyomorúsággal. Igazi életüket álmukban élik az emberek...”

Krúdy Gyula művei ma már az ország minden valamirevaló könyvtárában megtalálhatók. A könyvesboltokban sem hiánycikk Krúdy. Ezért azzal a bizonyossággal ajánljuk elsőül az ő munkáit, hogy azokhoz olvasóink az ország bármely zugában hozzájuthatnak. Kérésünk: március végéig az *Esti olvasmányok* programban részt vevő barátaink olvassák el Krúdy Gyula valamelyik művét. Tehát tetszésük szerinti kötetet; regényt, ifjúsági regényt, elbeszélésgyűjteményt vagy akár cikkeinek valamelyik válogatását. Postai levelezőlapon néhány sorban számoljanak be nekünk olvasmányélményükről. Írják meg, mit olvastak; örömeiket lelték-e benne vagy csalódtak reményeikben. Ezeket a beszámolókat április 7-ig juttassák el szerkesztőségünkbe. Már az első forduló résztvevői között is könyvjutalmakat osztunk szét. Hogy a beszámolók eljussanak hozzám, kérem a címzéshez írják oda: „*Esti olvasmányok*”.

Bajor Nagy Ernő